

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Nyyti ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta. Lausumme lahjoitusvähennystä koskeviin säännöksiin ehdotettuihin tuloverolain muutoksiin.

Nyyti näkee lahjoitusvähennyksen laajentamisen myönteisenä muutoksena. Lahjoitusvähennyksen tavoite kannustaa yksityishenkilöitä ja yhteisöjä lisäämään lahjoituksia ja siten tehostaa järjestöjen mahdollisuuksia hankkia lisää yksityistä rahoitusta on niin ikään kannatettava. On kuitenkin syytä todeta, että lahjoitusten ei voi olettaa korvaavan lahjoitusvähennyskelpoisten toimijoiden saamiin valtionavustuksiin tai muuhun julkiseen rahoitukseen tehtyjä leikkauksia, saati julkista rahoitusta kokonaisuudessaan, eikä sen tavoittelu ole periaatteellisestikaan kannatettavaa. Nykyisessä taloustilanteessa elin- ja toimintakustannusten kasvaessa voidaan myös rehellistä todeta, että lahjoitusvähennys tuskin nostaa järjestöjen varainhankinnan tuottoja merkittävästi. Esitysluonnos nykyisessä muodossaan ohjaakin ennemmin keskittämään lahjoituksia vähennyskelpoisiin tarkoituksiin muiden mahdollisten yleishyödyllisten lahjoituskohteiden sijaan.

Nyyti lausuu, että esitysluonnosta on syytä muuttaa lahjoitusvähennykseen oikeutettujen tahojen sekä hallinnolliseen taakkaan liittyvien kirjausten osalta.

Luonnos hallituksen esitykseksi osoittaa lahjoitusvähennyskelpoisiksi sellaiset rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen 57 a §:ssä tarkoitettulle Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle. Lahjan saajaksi nimeämistä haetaan

verohallinnolta ja yhtenä nimeämisen edellytyksenä on rahankeräyslaissa (863/2019) tarkoitettu yleishyödylliseen toimintaan myönnetty rahankeräyslupa. Esityksen perustelujen mukaan rahankeräysluvassa tulisi olla määrättynä vähintään yhdeksi varojen käyttötarkoitukseksi lahjoitusten vähennyskelpoisuuden edellytykseksi säädetty tarkoitus.

Nyyti näkee, että lahjoitusvähennys pitäisi laajentaa esitysluonnoksen kirjauksen sijaan kaikkiin kansalaisjärjestöihin, joilla on rahankeräyslaissa tarkoitettu yleishyödylliseen toimintaan myönnetty rahankeräyslupa ja vähennyskelpoisuuden piirissä tulisi olla näiden toimijoiden kaikki rahankeräyslupan piirissä oleva toiminta. Nykyisellään esitys jättää suuren osan kolmannen sektorin toimijoista ulkopuolelle ja siten asettaa järjestöt keskenään eriarvoiseen asemaan, eikä esitysluonnoksessa tehtyä lahjoitusvähennyskelpoisen toiminnan tarkoitusten rajausta perustella sisällöllisesti lainkaan. Esimerkiksi lukuisat sosiaali- ja terveysalan järjestöt, joiden tekemällä työllä on merkittävä välillinen vaikutus lasten aseman tai nuorten hyvinvoinnin edistämiseen, mutta joiden tekemä työ ei ole nuorisotyötä, jäävät nykyisessä esitysluonnoksessa katveeseen. Lisäksi on tärkeä huomata, että mielenterveysongelmat muodostavat tällä hetkellä merkittävimmän sairaustaakan ja ovat keskeisin kansanterveysongelma sekä huomattava uhka kansantaloudelle. Mielenterveystyötä edistävästä korjaavaan työhön tulisi tukea niin julkisella sektorilla kuin kansalaisjärjestöissä vahvemmin. Tässä ajassa järjestöjen tekemää mielenterveystyötä ei ole varaa heikentää.

On syytä muistaa, että järjestöille myönnettyihin julkiseen rahoitukseen kohdistuneet leikkaukset ovat osuneet erityisen rajusti moniin sellaisiin toimijoihin, jotka myös tässä esitysluonnoksessa jäävät lahjoitusvähennyskelpoisuuden ulkopuolelle. Onkin ongelmallista, että julkinen valta ohjaa julkisista varoista myönnettyjen avustusten lisäksi myös sitä, miten yksityinen rahoitus kohdentuu eri sektoreilla toimiville kansalaisjärjestöille.

Nykyisellään esitysluonnos hyödyttää eniten sellaisia toimijoita, joilla on jo vankkaa varainhankintaa ja joille lahjoitetaan suuria summia kerralla. Suurin osa järjestöistä ei ole tällaisia toimijoita, joten esitysluonnoksen sisällön voi katsoa olevan ristiriidassa tavoitteensa kanssa.

Esitysluonnos lisää hallinnollista taakkaa kohtuuttomasti ja lisää päällekkäistä työtä, mikä on selvässä ristiriidassa hallitusohjelmaan ja kansalaisjärjestöstrategiaan kirjatun järjestöjen hallinnollisen taakan keventämisen tavoitteen kanssa.

Esitysluonnoksessa lahjoitusten vähentämisen edellytykseksi asetetaan Verohallinnolle toimitettava vuosi-ilmoitus saaduista lahjoituksista, antajista ja lahjoitusten käyttötarkoituksesta. Vuosi-ilmoitusprosessi vaikuttaa työläältä ja päällekkäiseltä Poliisihallitukselle jo tehtävän rahankeräyslupaan liittyvän raportoinnin kanssa, jolloin se lisää hallinnollista työtä niin lahjoitusten saajien kuin julkisen sektorin osalta. Vuosi-ilmoituksen tekeminen vaatisi myös nykyistä lahjoittajien laajempien henkilötietojen keräämistä, käsittelyä ja toimittamista, mikä on tietosuojan näkökulmasta työlästä ja riskialtista.

Lisäksi esitysluonnoksen mukaan lahjoituksen saajan pitäisi toimittaa Verohallinnolle vuosiluonnoksen yhteydessä tilinpäätös, tase ja lakisääteinen toimintakertomus. Suurimmalla osalla järjestöistä ei ole velvoitetta laatia kirjanpitolain mukaista toimintakertomusta, eikä sitä siten ole tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista vaatia.

Nykyinen esitysluonnos siis lisäisi hallinnollista työtä sisällöllisen työn kustannuksella, sillä lahjoituksiin perustuvan varainhankinnan ja uusien järjestelmien ja raportointimallien luomiseen ja ylläpitämiseen tarvitaan sekä taloudellisia resursseja että ammattitaitoisia työntekijöitä.

On lahjoituksen antajan eli verovelvollisen näkökulmasta ongelmallista, että lahjoituksen vähennyskelpoisuus selviää vasta jälkijättöisesti ja on riippuvaista siitä, toimittaako lahjoituksen saaja tarvittavat tiedot Verohallinnolle. Lahjoitusvähennyksen epävarmuus yhdistettynä laajojen henkilötietojen luovuttamisen veloitteeseen on omiaan toimimaan esitysluonnoksen tavoitteena olevaa yksityislahjoitusten määrän kasvua vastaan. Lahjoitusvähennysten verovalvonnan olisi syytä kohdistua ensisijaisesti lahjoituksenantajien veroilmoituksiin.

Tiivistäen: 1) kaikkien kansalaisjärjestöjen, joilla on yleishyödylliseen toimintaan myönnetty rahankeräyslupa, kaiken rahankeräyslupan piirissä olevan toiminnan pitäisi olla lahjoitusvähennyskelpoista, 2) Poliisihallituksen valvoman rahankeräykseen liittyvän vuosiluonnoksen rinnalle ei pidä luoda päällekkäistä Verohallinnon vastuulla olevaa menettelyä, 3) kirjanpitolain mukaista toimintakertomusta ei pidä vaatia lahjoitusvähennyksiin liittyvän raportoinnin yhteydessä ja 4) lahjoitusvähennysten verovalvonnan pitää kohdistua pääasiassa lahjoituksenantajien veroilmoituksiin.

Savolainen Minna
Nyyti ry